

Det sentrale folkeregister i medisinsk forskning

Det sentrale folkeregister ble opprettet i 1964 ut fra folketellingen fra 1960. Registeret inneholder demografiske opplysninger om personer med norsk fødselsnummer, inkludert fødselsdato og bosted. Familier kan knyttes sammen gjennom registeret. Opprinnelsesland for innvandrere er med. Data kan under visse forutsetninger utleveres for forskning etter søknad til Sentralkontoret for folkeregistrering. Saksbehandlingstiden er to måneder.

Det sentrale folkeregister er hjemlet i lov om folkeregistrering av 16. september fra 1970. Fagansvaret er lagt til Skattedirektoratet, Sentralkontoret for folkeregistrering.

1. oktober 1964 ble det opprettet et sentralt folkeregister, som følge av vedtaket om innføring av et system med fødselsnummer som identifikasjonsbegrep. Ved etableringen tok man utgangspunkt i folketellingen fra 1960. Alle personer som var bosatt i Norge på folketellingstidspunktet, personer som ble født etter folketellingen og alle norske statsborgere som var innvandret etter folketellingen, ble tildelt fødselsnummer. Etter 1. oktober 1964 har tildelingen skjedd løpende for fødte og innvandrere. Siden 1994 er Det sentrale folkeregister blitt oppdatert on-line fra de lokale folkeregistre.

Enheter og identifikasjonsbegreper

Fødselsnummeret består av 11 sifre hvorav de seks første angir personens fødselsdato, i rekkefølge dag, måned, år. De tre neste er et individnummer som tildeles fortløpende innen den enkelte fødselsdato. Det angir i hvilket århundre en person er født (750–500 for fødte 1854–99, 499–000 for fødte 1900–99 og 999–500 for fødte 2000–49). Siste siffer her angir også personens kjønn (like tall for kvinner og ulike tall for menn). De to siste sifrene er kontrollisifre som beregnes etter modulus 11. Det første kontrollisiffer beregnes på grunnlag av de ni første sifrene, mens det siste beregnes på grunnlag av alle de ti sifrene foran.

Familienummeret knytter sammen en familiekjerne som kan bestå av ektefeller med eventuelle ugifte barn eller enslige med ugifte barn (også særkullsbarn), uansett alder, som er registrert bosatt på samme adresse. Familienummeret er referansepersonens (normalt ektemannen, faren eller eventuelt moren) fødselsnummer.

Historikk produseres automatisk av systemet ved adresseendringer, navneendringer, sivilstandsendringer og fødselsnummerend-

Harald Hammer

Skattedirektoratet
Sentralkontoret for folkeregistrering
Postboks 6300 Etterstad
0603 Oslo

☞ Se også side 2518

ringer. Historiske data er tilgjengelige ved oppslag i databasen.

Organisering av dataene

Systemløsningen er utviklet i en DB2-database. I tillegg til alle tildelte fødselsnumre med tilhørende data omfatter basen et adresseregister.

Adresseregisteret bygger på data fra Statens kartverk. Til hver adresse er det knyttet et adressenavn, for eksempel gatenavn, postnummer, skolekrets og valgkrets. Den enkelte bosatte person har en numerisk adresse, for eksempel gatekode og husnummer. Fra adresseregisteret hentes da gatenavnet, postnummeret og kretsbegrepene.

De viktigste variablene knyttet til personer er gitt i tabell 1.

Tabell 1 Persontilknyttede variabler i Det sentrale folkeregister

Fødselsnummer
Status (bosatt, utvandret, død osv.)
Fødested
Slektsnavn, fornavn, mellomnavn, slektsnavn som ugift, forkortet navn (brukes ved adressering av post)
Statsborgerskap
Familienummer
Personkode (referanseperson, ektefelle, barn)
Spesifisert registreringstype (diplomat, klient, adressesperring og liknende)
Sivilstand
Ektefelles fødselsnummer, navn og statsborgerskap
Kommunennummer
Flyttedato
Numerisk bostedsadresse
Postadresse for forsendelse av post
Land innvandret fra
Land utvandret til
Stemmerett
Vergemål
Foreldreansvar
Arbeidstillatelse
Fremkonnummer (nummer i politiets fremmedkontrollregister)
Mors fødselsnummer, navn og statsborgerskap
Fars fødselsnummer, navn og statsborgerskap
Fødselsnummer og navn for hvert barn
Medlemskap i Den norske kirke
Referanser til utgatte fødselsnummer

For alle hendelser blir registreringsdato (dato for når hendelsen fant sted), eventuell myndighet eller hjemmel for hendelsen og dato for oppdateringen i det maskinelle systemet registrert.

Distribusjon av folkeregisterdata

Skattedirektoratet benytter frittstående foretak til distribusjon av folkeregisterdata. Det er tre distributører, og disse får daglig overført online alle oppdateringer som er utført i basen siste døgn. Distributørene er avtaleforpliktet til å foreta sin lokale oppdatering i løpet av natten, slik at brukere knyttet til deres anlegg har tilgang til et daglig ajourført register.

Utlevering av opplysninger

Lov om folkeregistrering har egne bestemmelser om taushetsplikt.

Forskeres adgang til folkeopplysninger er regulert i lov om folkeregistrering § 14 annet ledd første punktum: «Når det finnes rimelig, og det ikke medfører skade for vedkommendes interesser, kan Sentralkontoret bestemme at opplysninger uten hinder av taushetsplikten i § 13 skal gis til forskning.»

I denne vurdering vil følgende forhold gjøre seg gjeldende: Vedkommende må innenfor det fag forskningen gjelder inneha førstestillingskompetanse, dvs. en kompetanse tilsvarende det som kreves til doktorgrad; eller – hvis søker ikke har slik kompetanse – at det dokumenteres et veilederforhold der veileder har førstestillingskompetanse. Veileder vil da overfor Sentralkontoret være ansvarlig for bruken av folkeregisteropplysningene.

Videre kreves at prosjektets formål og metode er rimelig klarlagt, og dernest at formålet er av en slik art at det kan rettfærdiggjøre dispensasjon fra taushetsplikten. For forskere som er ansatt utenfor offentlige forskningsinstitusjoner, kreves det normalt uttalelse om prosjektets nytte fra relevant forskningsinstitusjon.

Saksbehandling og bruk

Søknader sendes Sentralkontoret for folkeregistrering, Postboks 6300 Etterstad, 0603 Oslo. Behandlingstiden er for tiden to måneder. For å hindre unødig forsinkelse bør søknaden være entydig mht. hvilke data som ønskes, for eksempel at man ikke skriver enslige pensjonister, men ugifte, separerte, skilte og enker/enkemenn som fyller 67 år i 2002.

Med unntak av Kreftregisterets bruk av Det sentrale folkeregister, er registeret de senere år i liten grad blitt benyttet innenfor medisinsk forskning.

○